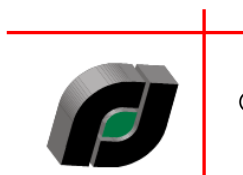

Vímuefnanotkun ungs fólks í Reykjavík

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2017

© Rannsóknir & greining 2017

Vímuefnanotkun ungs fólks í Reykjavík

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2017

©Rannsóknir & greining 2017

Rit þetta má ekki afrita með nokkrum hætti, svo sem með ljósmyndun, prentun, hljóðritun eða á sambærilegan hátt, að hluta eða í heild, án skriflegs leyfis Rannsókna og greiningar.

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit.....	3
Yfirlit yfir myndir	4
Yfirlit yfir töflur	5
Inngangur.....	6
Aðferð og gögn.....	6
Þátttakendur og framkvæmd	6
Mælitæki	8
Vímuefnaneysla	9
Þróun vímuefnaneyslu – áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla	10
Daglegar reykingar	10
Munn- og neftóbaksnotkun	13
10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.	13
Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.	14
10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.	14
9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.	15
8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.	16
Áfengisneysla nemenda í 8., 9. og 10. bekk árin 1997 til 2015.	17
Ölvun síðastliðna 30 daga	18
Marjúananeysla	20
Kannabisneysla (hass- eða marjúana).....	22
Neysla annarra ólöglegra vímuefna	24
Amfetamín	24
Sniff	24
E tafla.....	25
Viðhorf foreldra nemenda í 10. bekk til neyslu	26

Yfirlit yfir myndir

Mynd 1.	Próun vímuefnaneyslu unglunga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2017.	9
Mynd 2.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.	10
Mynd 3.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.	10
Mynd 4.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2005 – 2017.	11
Mynd 5.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2017.	13
Mynd 6.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftár um ævina, árin 2009 – 2017.	13
Mynd 7.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.	14
Mynd 8.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.	14
Mynd 9.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.	15
Mynd 10.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.	15
Mynd 11.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.	16
Mynd 12.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.	16
Mynd 13.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár um ævina, 1997 - 2017.	17
Mynd 14.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár um ævina, 1997 - 2017.	17
Mynd 15.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár um ævina, 2005 - 2017.	18
Mynd 16.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2017.	18
Mynd 17.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2017.	19
Mynd 18.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2005 – 2017.	19
Mynd 19.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.	20
Mynd 20.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.	20
Mynd 21.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.	21
Mynd 22.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marjúana) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2011 til 2017.	22
Mynd 23.	Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marjúana) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2011 til 2017.	22

Mynd 24.	Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oft um ævina, árin 2011 til 2017.....	23
Mynd 25.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.....	24
Mynd 26.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.....	24
Mynd 27.	Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað E-töflu einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2017.....	25
Mynd 28.	Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Reykja sígarettur; Reykja raf-sígarettur. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.	26
Mynd 29.	Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Drekka þig fulla(n); Reykja hass; Reykja marijúana. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.....	26

Yfirlit yfir töflur

Tafla 1.	Fjöldi þátttakenda í Reykjavík og á landinu í heild (fjöldi sem svara).....	7
Tafla 2.	Grunnskólar sem tóku þátt í könnuninni skipt eftir hverfum árið 2017.	8
Tafla 3.	Vímuefnaneysla, lykilþættir í Reykjavík milli árana 2016 og 2017	9
Tafla 4.	Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) um ævina. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.....	12
Tafla 5.	Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) að jafnaði síðust 30 daga. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.....	12

Inngangur

Forvarnarstarf meðal unglunga í grunnskólum hefur verið mjög öflugt undanfarin ár og er hið svokallaða „íslenska módel“ nú notað sem fyrirmynd starfs víðs vegar í Evrópu. Rannsóknir & greining hefur kappkostað að hámarka nýtingu rannsóknargagnanna með því að greina staðbundnar niðurstöður fyrir sveitarfélög, skóla og aðra á hverju ári og koma niðurstöðunum til vettvangs. Í dag er svo komið að Rannsóknir & greining vinnur á annað hundrað skýrslur á ári úr gögnum rannsókna í 5.-7. bekk, 8.-10. bekk og framhaldsskólum fyrir fyrrgreinda aðila.

Í þessari skýrslu er greint frá niðurstöðum úr *Ungt Fólk* rannsókninni árið 2017. Vímuefnaneysla unglunga er skoðuð yfir tíma og ítarlega skipt niður eftir flokkum.

Aðferð og gögn

Þátttakendur og framkvæmd

Gögnin sem þessi skýrsla byggir á eru byggð á könnun sem lögð var fyrir alla nemendur í 8. til 10. bekk á Íslandi í febrúarmánuði árið 2017. Framkvæmd og úrvinnsla rannsóknarinnar var á vegum Rannsókna & greiningar í Háskólanum í Reykjavík. Spurningalistar voru sendir í alla skóla á landinu þar sem kennarar sáu um að leggja þá fyrir eftir skýrum fyrirmælum. Með hverjum spurningalista fylgdi ómerkt umslag sem þátttakendur settu listann í að útfyllingu lokinni. Ítrekað var fyrir þátttakendum að rita hvorki nafn né kennitölu á spurningalistana svo útilokað væri að rekja svörin til þeirra. Jafnframt voru þeir vinsamlegast beðnir um að svara öllum spurningunum eftir bestu samvisku og biðja um hjálp ef þeir þyrftu á að halda.

Allir nemendur sem sátu í kennslustundum daginn sem könnunin fór fram svöruðu spurningalistanum. Samtals fengust gild svör frá 3536 nemendum í 8. bekk, 3353 nemendum í 9. bekk og 3291 í 10. bekk (bekkur ótilgreindur: 90 einstaklingar). Heildarsvarhlutfall á landsvísu var um 83%.

Tafla 1. Fjöldi þátttakenda í Reykjavík og á landinu í heild (fjöldi sem svara), árið 2017.

Bekkur:	Reykjavík (Fjöldi)	Landið í heild (Fjöldi)
8. bekkur:	1118	3536
9. bekkur:	1073	3353
10. bekkur:	1072	3291
Bekkur ekki tilgreindur:	34	90
Heildarfjöldi:	3297	10.270

Mælitæki

Mælitæki rannsóknarinnar eru ítarlegir spurningalistar, fyrir nemendur í 8.-10. bekk, sem hafa verið þróaðir ár frá ári, fyrst af starfsfólki Rannsóknastofnunar uppeldis- og menntamála en frá árinu 1998 af Rannsóknnum & greiningu. Spurningarnar eru mótaðar af fagfólki í félagsvísindum þar sem farið er eftir ströngum kröfum um að þær geti af sér öruggar niðurstöður, að áreiðanleiki og réttmæti sé ávallt í fyrirrúmi. Spurningalistinn fyrir 8.- 10. bekk árið 2017 innihélt eingöngu spurningar varðandi vímuefni og innihélt 16 spurningar.

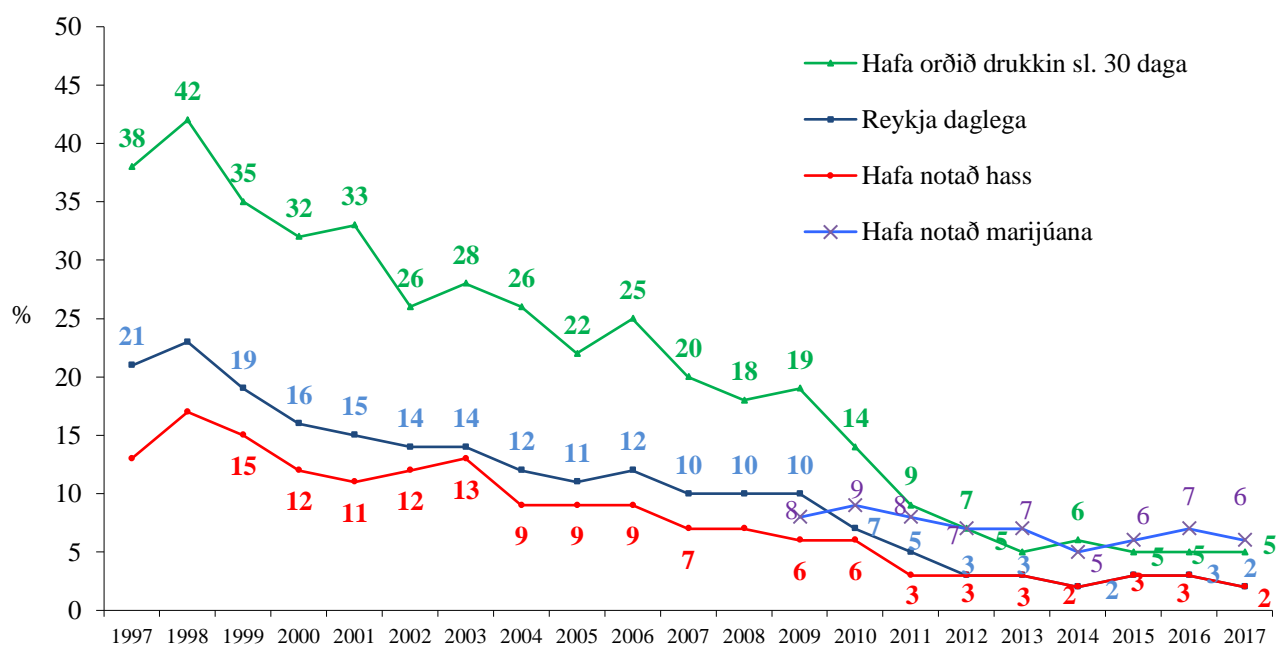
Tafla 2. Grunnskólar sem tóku þátt í könnuninni skipt eftir hverfum árið 2017.

Borgarhverfi:	Skólar:
VESTURBÆR	Hagaskóli og Landakotsskóli
MÍÐBORG	Austurbæjarskóli og Tjarnaskóli
HLÍÐAR	Háteigsskóli og Hlíðaskóli
LAUGARDALUR	Langholtsskóli, Laugalækjarskóli og Vogaskóli
HÁALEITI og BÚSTAÐIR	Háaleitisskóli, og Réttarholtsskóli
BREIÐHOLT	Breiðholtsskóli, Fellaskóli, Seljaskóli, Ölduselsskóli og Hólabrekkuskóli
ÁRBÆR	Árbæjarskóli og Norðlingaskóli
GRAFARVOGUR	Vættaskóli, Foldaskóli, Rimaskóli og Kelduskóli
GRAFARHOLT OG ÚLFARSÁRDALUR	Ingunnarskóli, Sæmundarskóli og Dalskóli
KJALARNES	Klébergsskóli

Vímuefnaneysla

Tafla 3. Vímuefnaneysla, lykiltættir í Reykjavík milli árána 2016 og 2017¹

Bekkur:	Daglegar reykingar		Munntóbak 1 x sl. 30 daga		Neftóbak 1 x sl. 30 daga		Ölvun sl. 30	Marijúana 1 x eða oftar ævi		
10. bekkur:	3%	*	4%	÷	4%	*	7%	+	8%	*
9. bekkur:	2%	+	2%	*	1%	÷	3%	+	4%	÷
8. bekkur:	0,4%	÷	1%	*	1%	*	1%	*	1%	÷

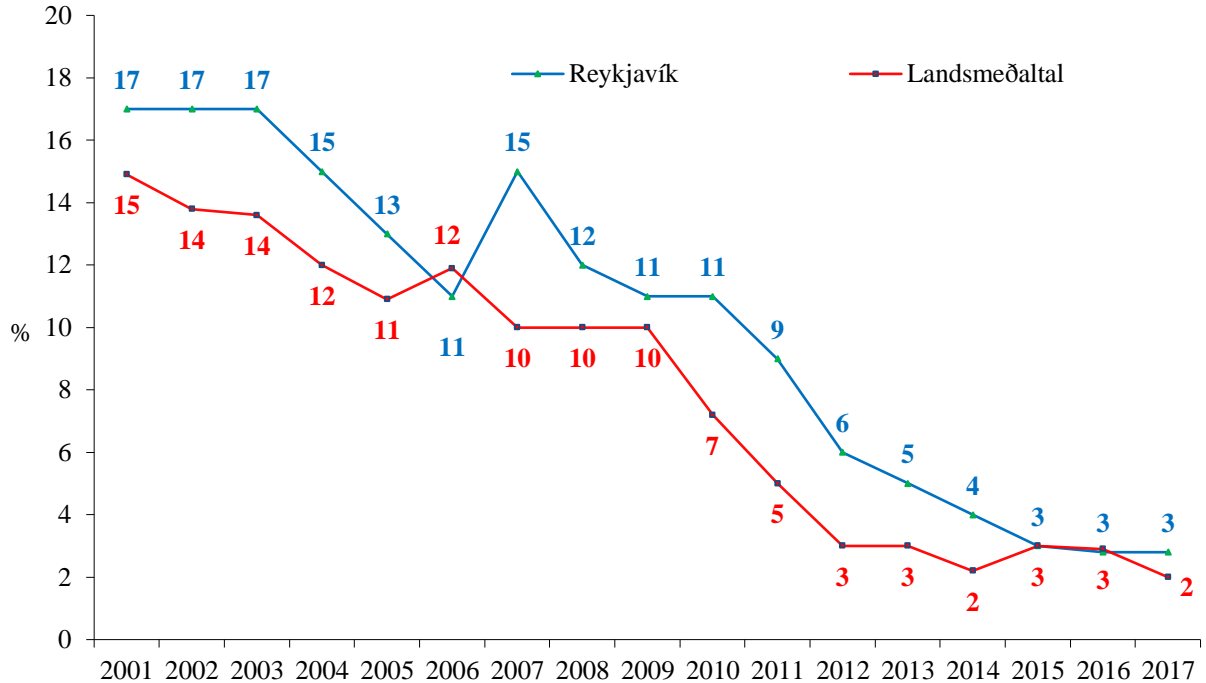

Mynd 1. Próun vímuefnaneyslu unglinga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2017.

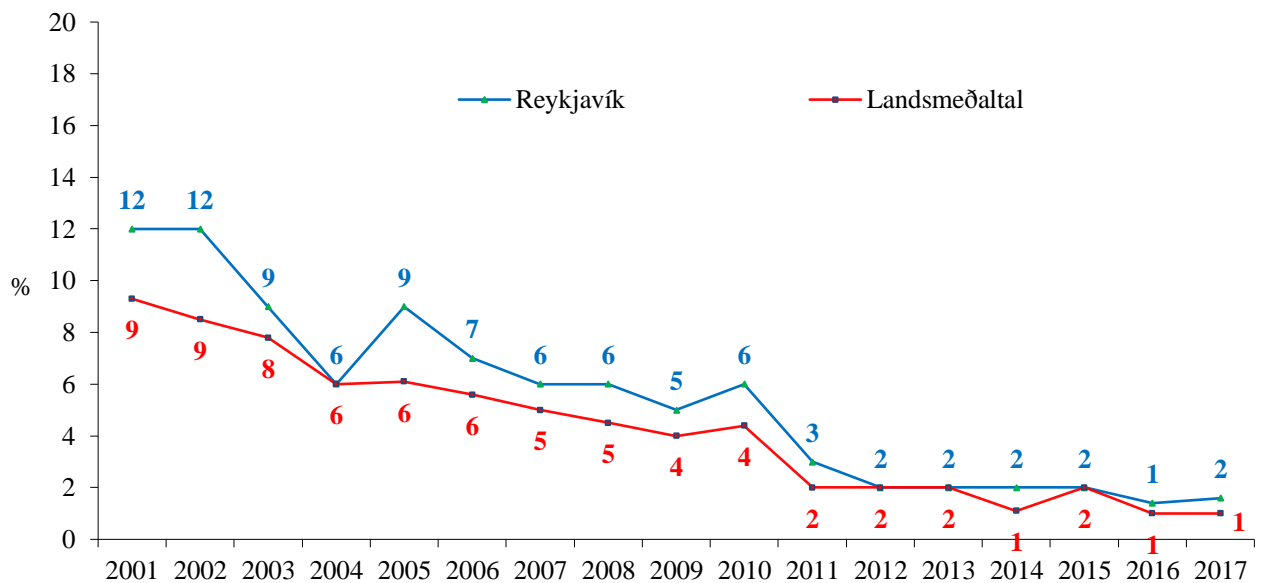
¹ Taflan sýnir hlutfall fyrir einstaka vímuefni og hvort neysla hafi aukist milli ára (+); hlutfall sé óbreytt (*) eða hvort dregið hafi úr neyslu (÷).

Þróun vímuefnaneyslu – áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla

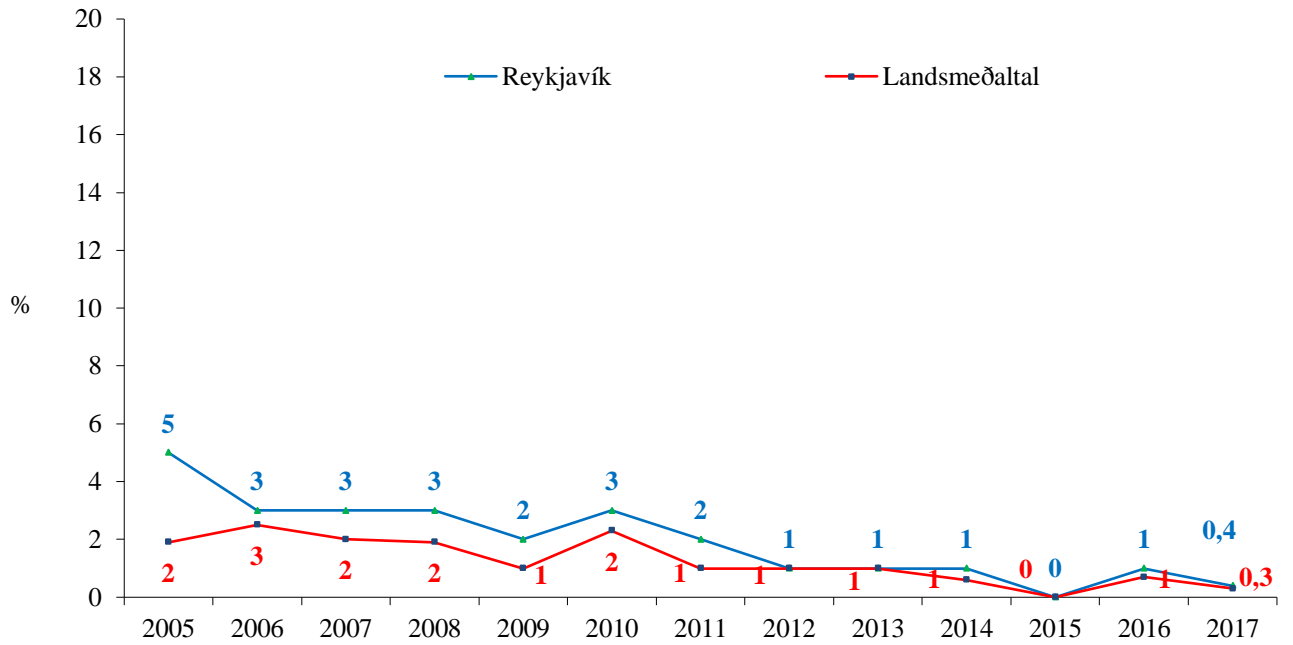
Daglegar reykingar

Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.

Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2017.

Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2005 – 2017.

Tafla 4. Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) um ævina. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.

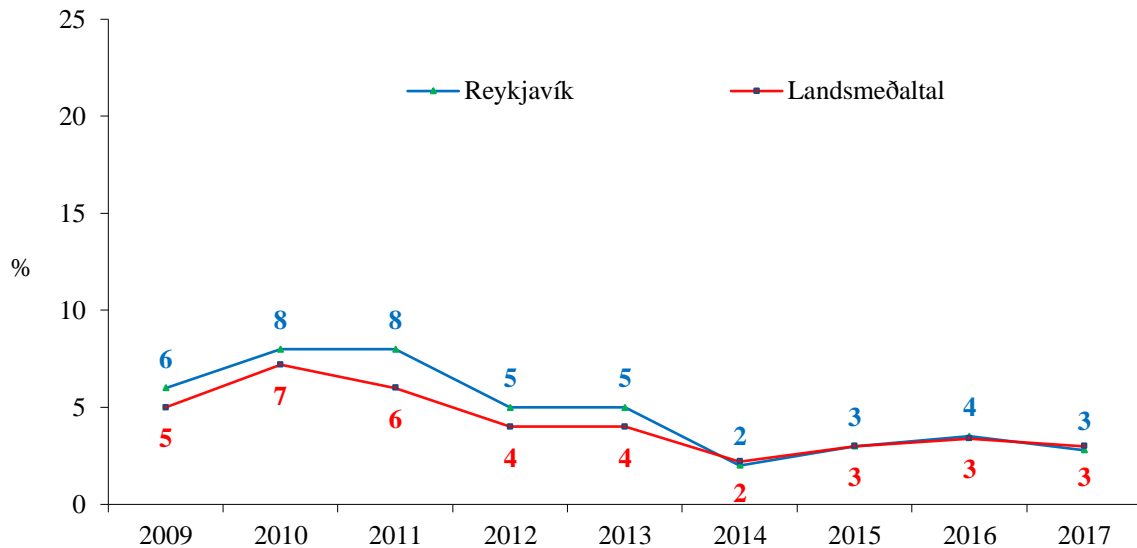
Raf-sígarettur fjöldi skipta:	Landið (%)			Reykjavík (%)		
	8. b.	9. b	10. b	8. b	9. b	10. b
Aldrei	87,2	78,2	66,5	86,6	79,1	62,8
1x-5x	9,2	12,0	16,0	9,5	11,3	16,0
6x-19x	2,0	4,0	6,9	1,9	4,1	7,7
20x eða oftár	1,7	5,8	10,6	2,0	5,4	13,5

Tafla 5. Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur (rafrettur) að jafnaði síðust 30 daga. Hlutfall nemenda í 8., 9 og 10. bekk, árið 2017.

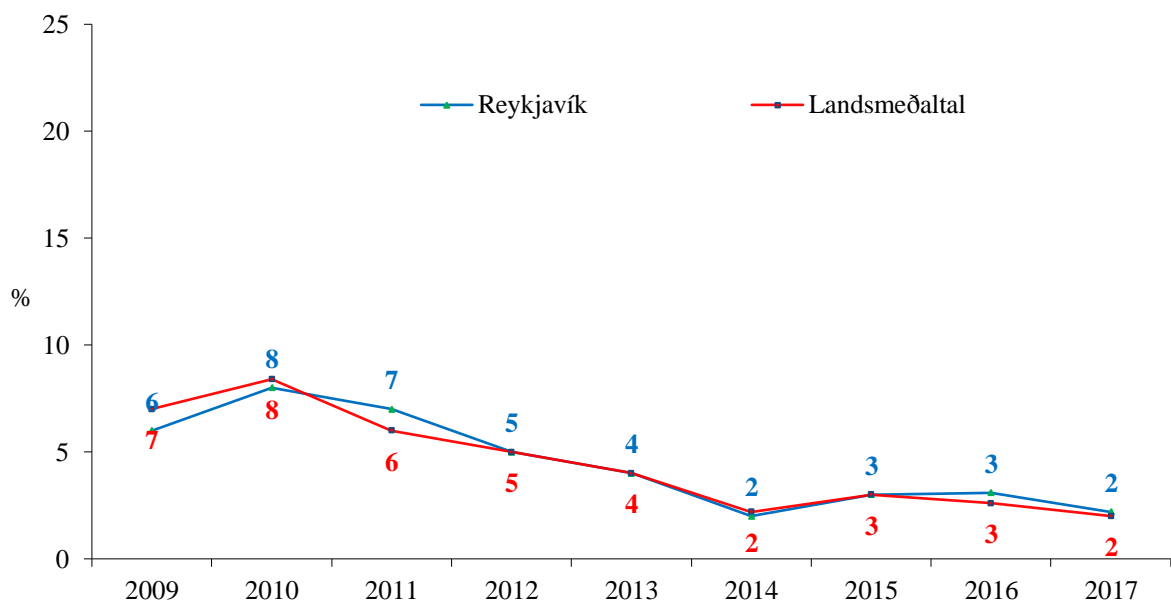
Raf-sígarettur daglega:	Landið (%)			Reykjavík (%)		
	8. b	9. b	10. b	8. b	9. b	10. b
Aldrei	96	90,7	85,2	95,7	91,0	82,2
Sjaldnar en einu sinni á dag	3,0	6,5	9,5	3,2	6,3	11,9
1-10 sinnum á dag	0,5	1,9	2,8	0,7	2,1	3,4
11 sinnum eða oftár á dag	0,5	1,0	2,4	0,5	0,7	2,5

Munn- og neftóbaksnotkun

10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.

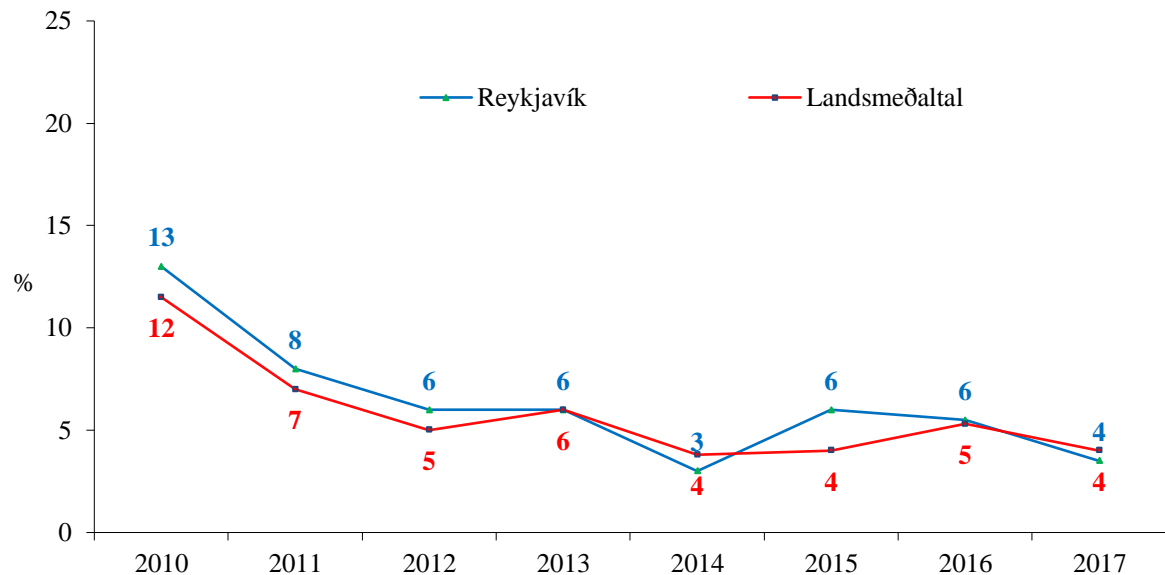
Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

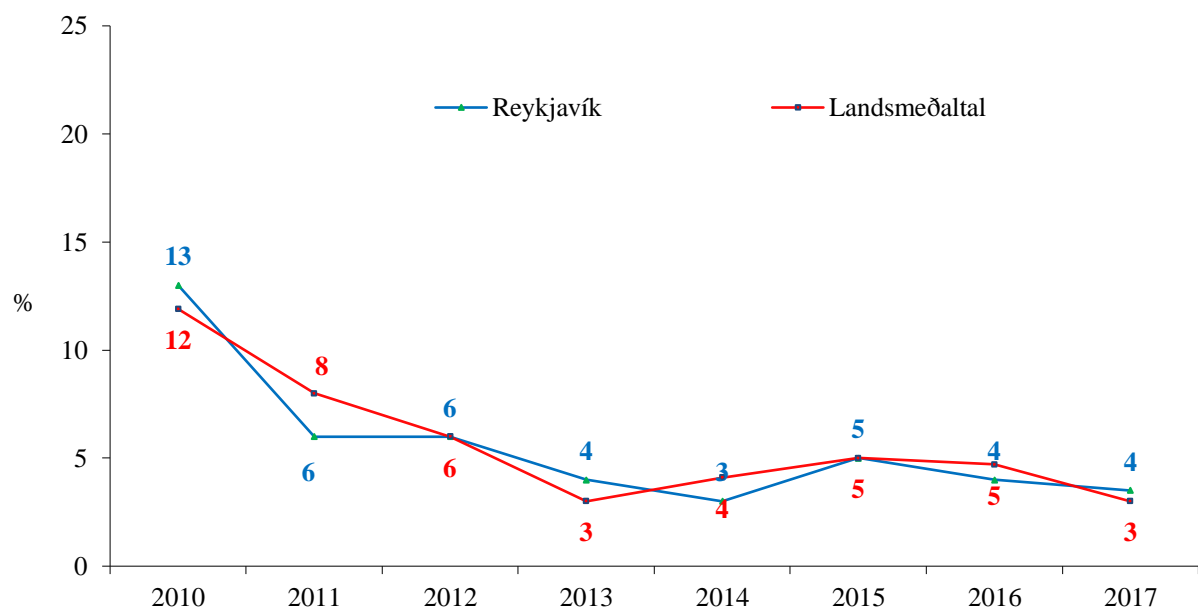
Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2017.

Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.

10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga.

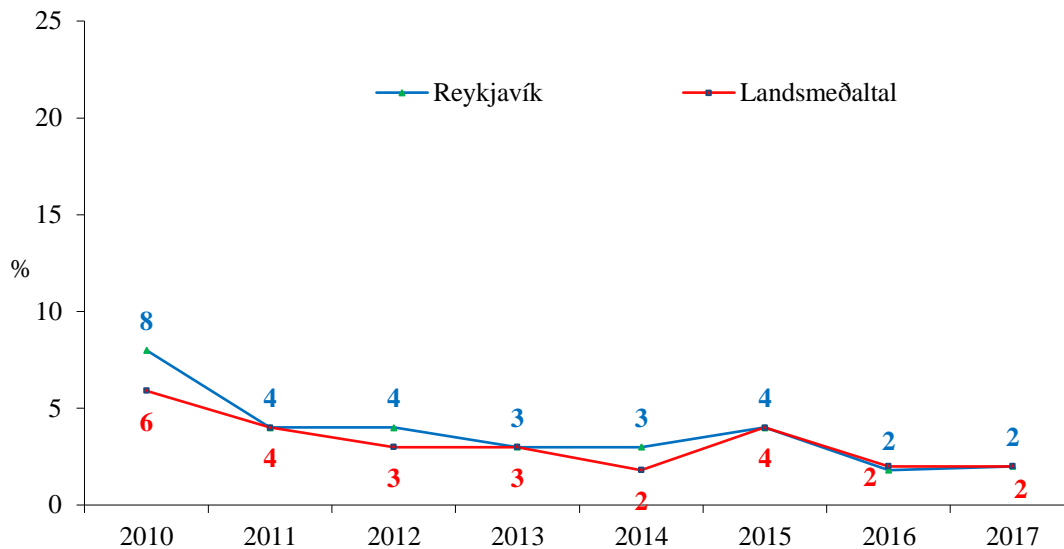

Mynd 7. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munnþóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.

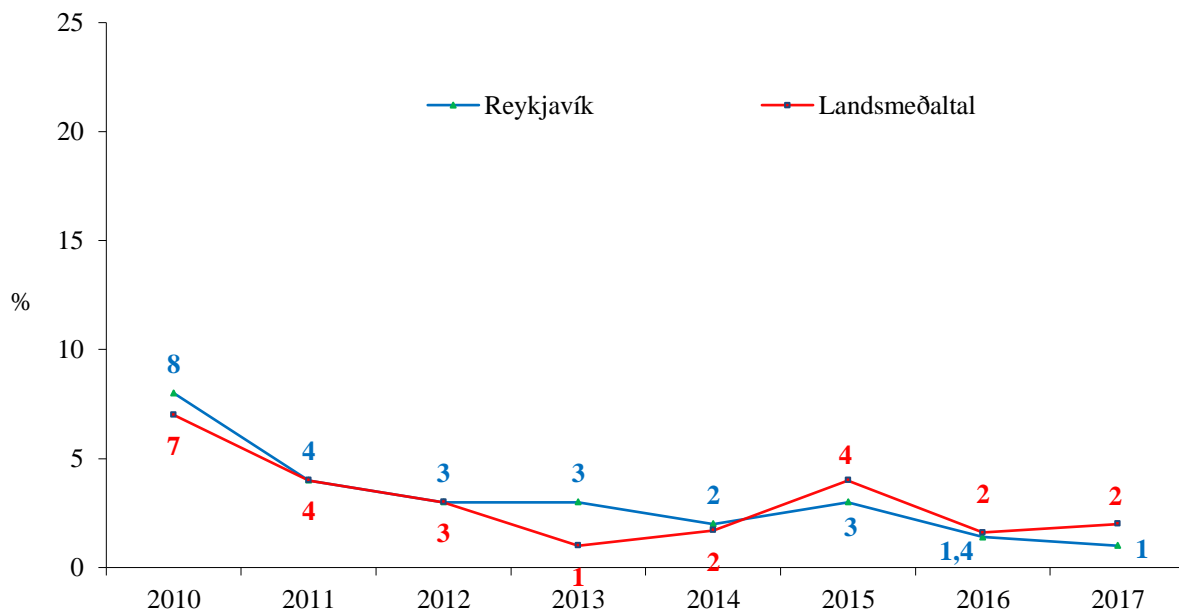

Mynd 8. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.

9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

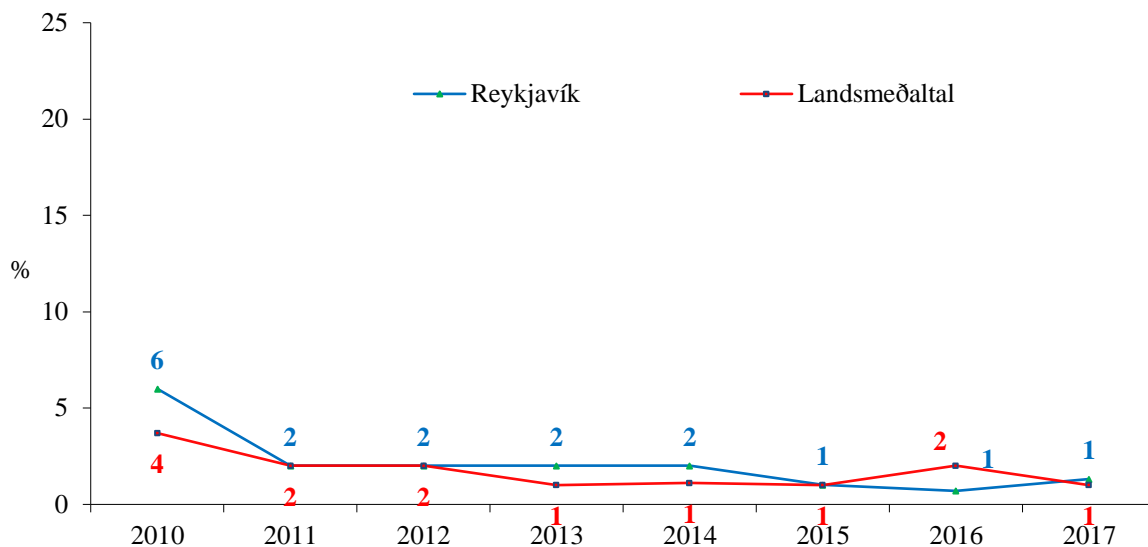

Mynd 9. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.

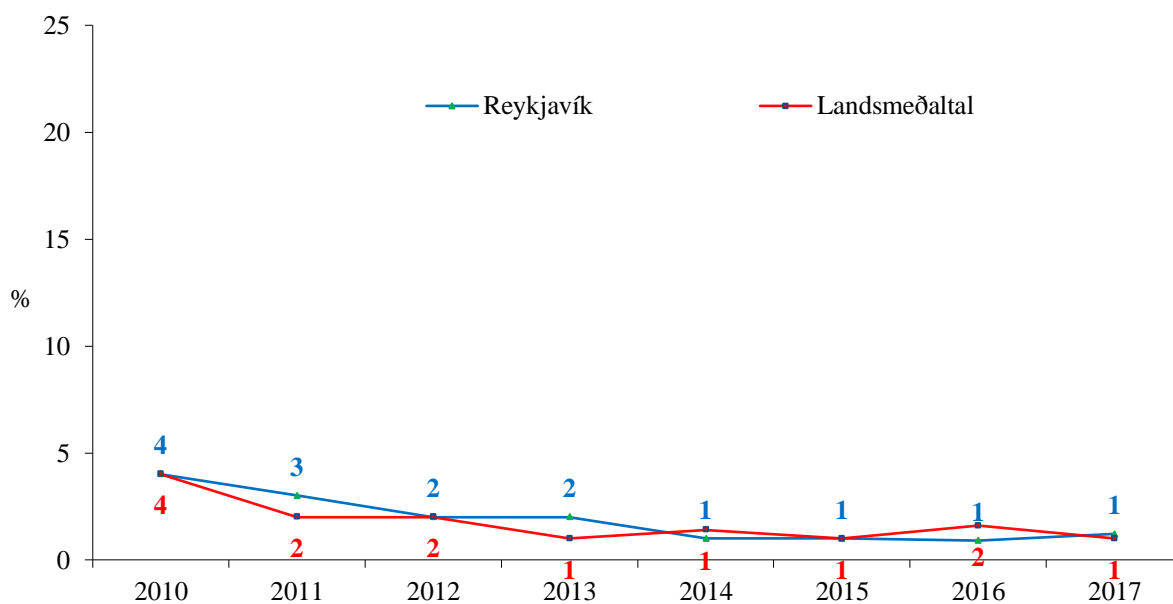

Mynd 10. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.

8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

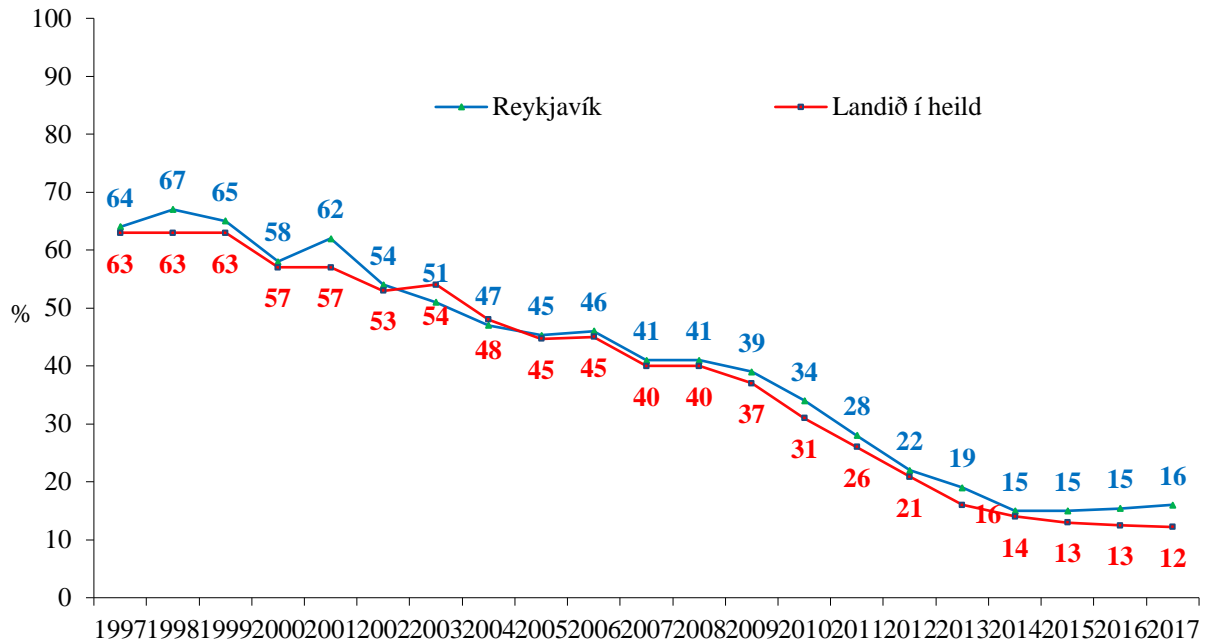

Mynd 11. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munnþóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.

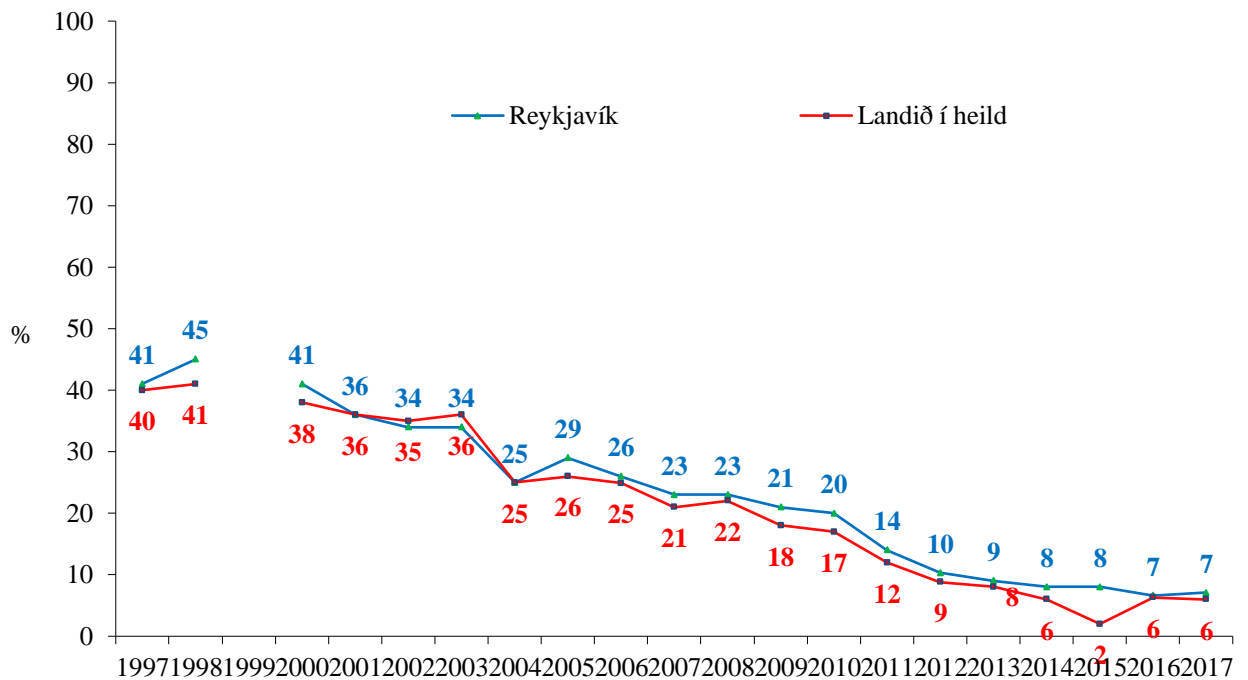

Mynd 12. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2010 – 2017.

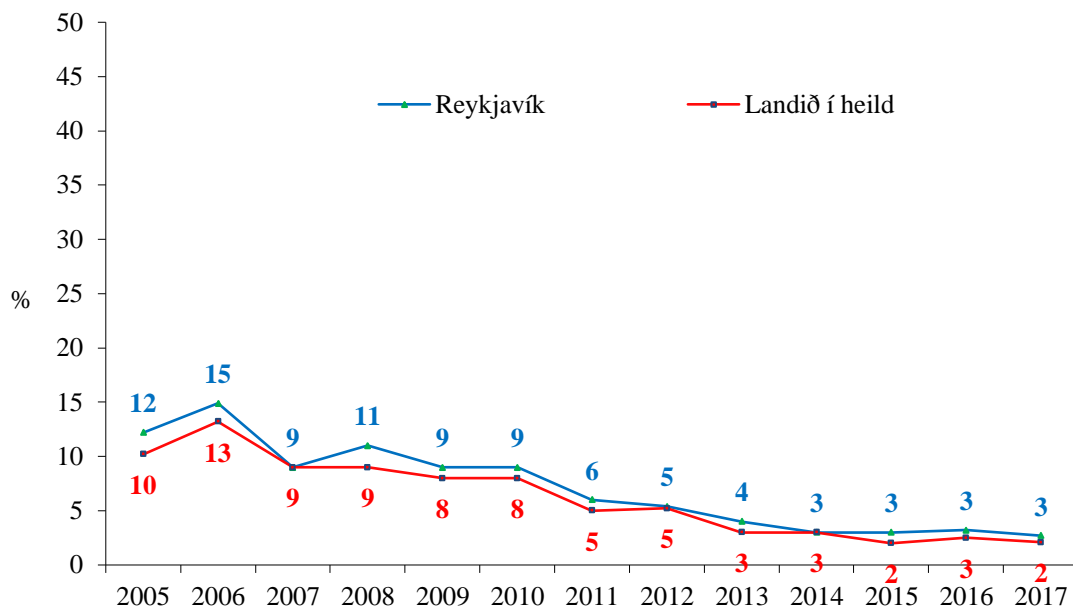
Áfengisneysla nemenda í 8., 9. og 10. bekk árin 1997 til 2015.

Mynd 13. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar um ævina, 1997 - 2017.

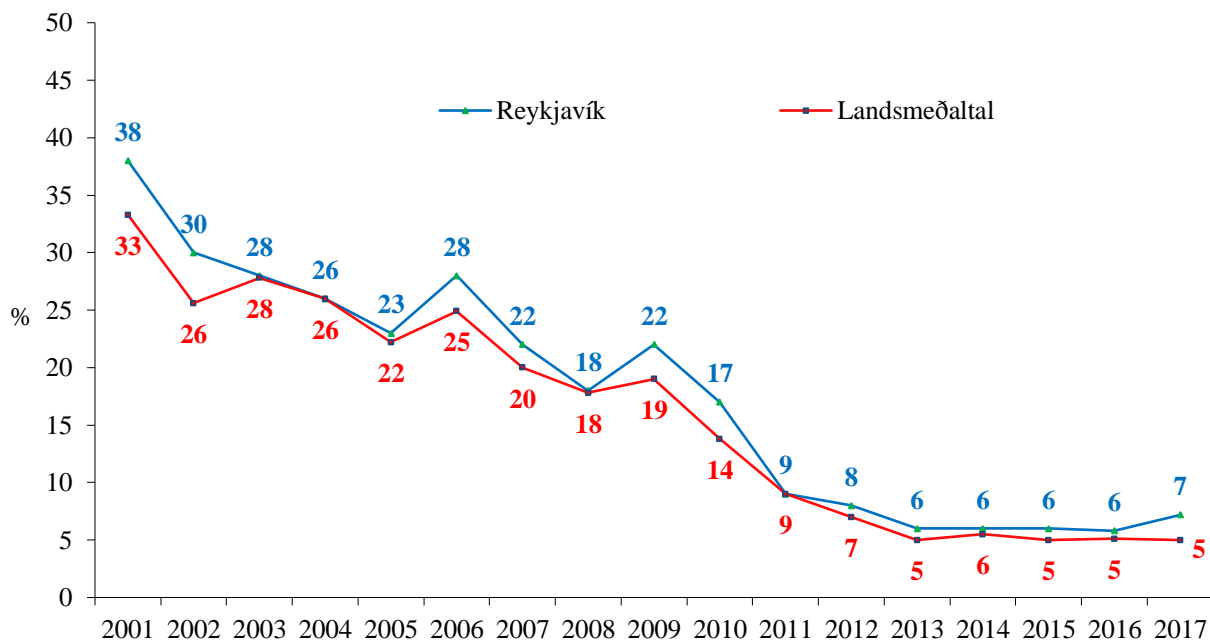

Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar um ævina, 1997 - 2017.

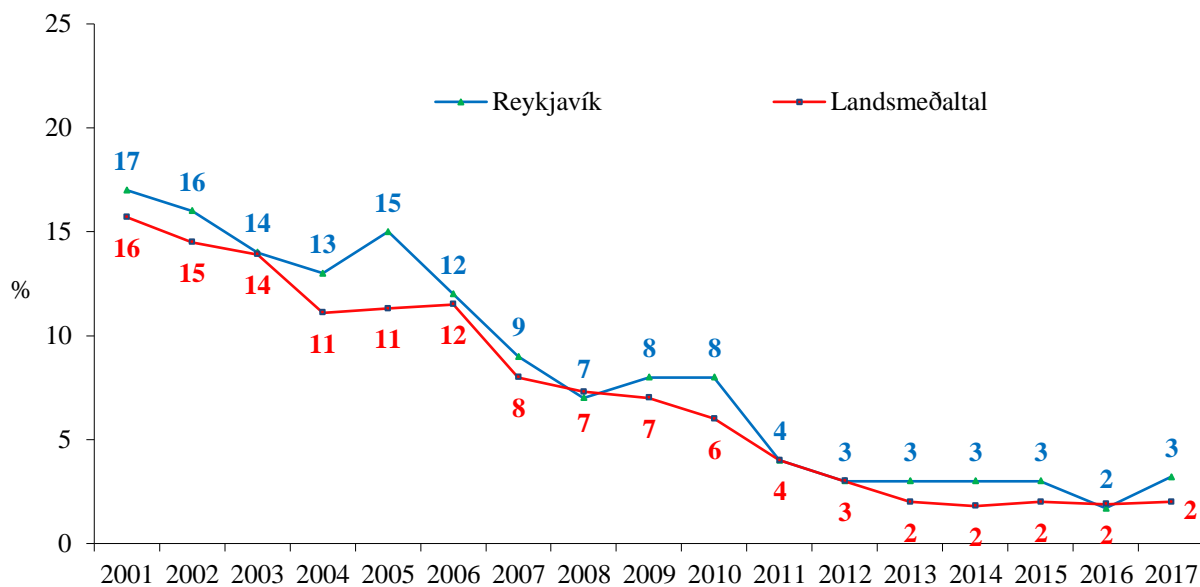

Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar um ævina, 2005 - 2017.

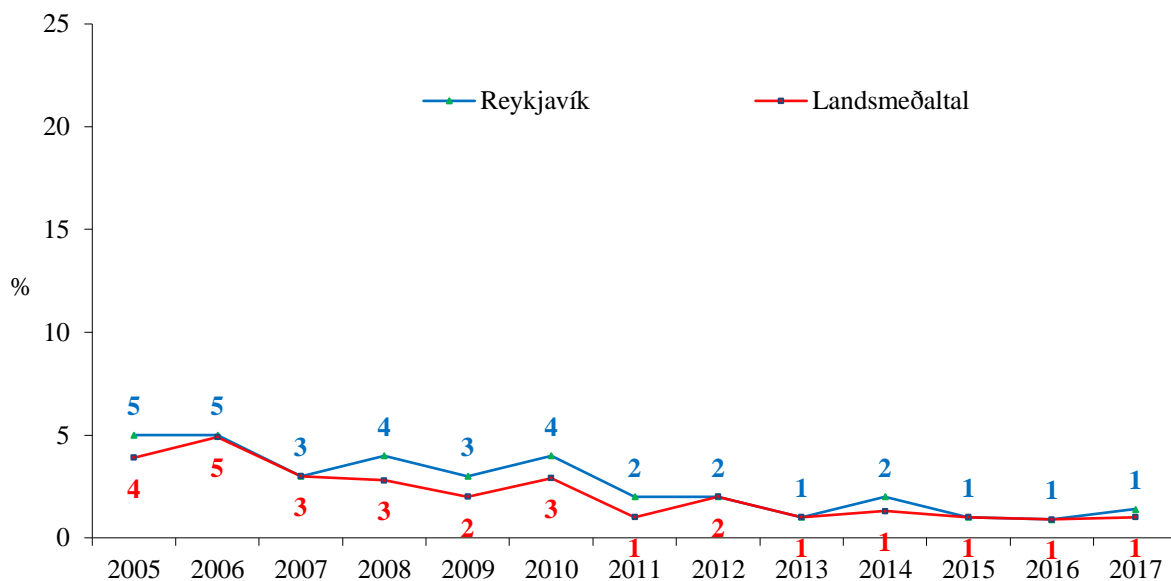
Ölvun síðastliðna 30 daga

Mynd 16. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2017.

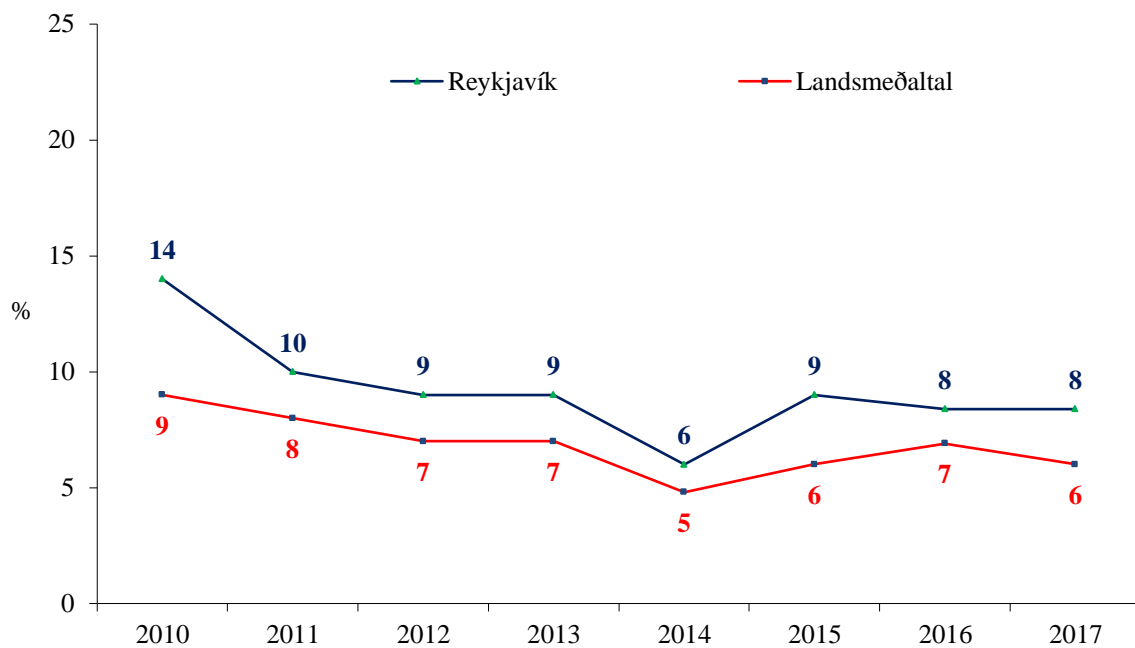

Mynd 17. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2017.

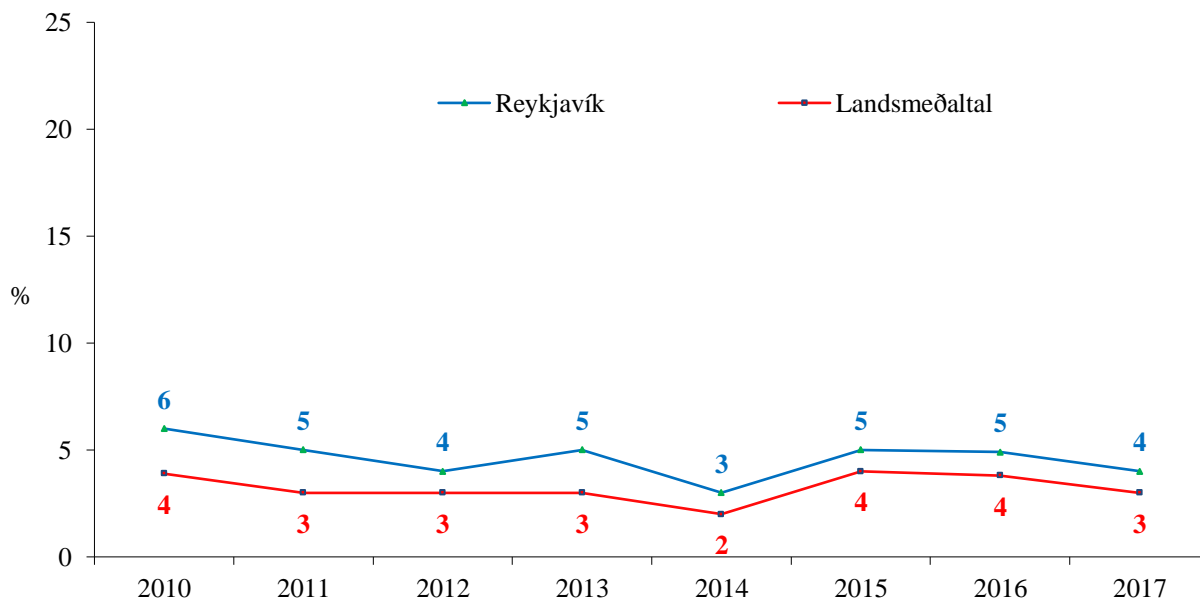

Mynd 18. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2005 – 2017.

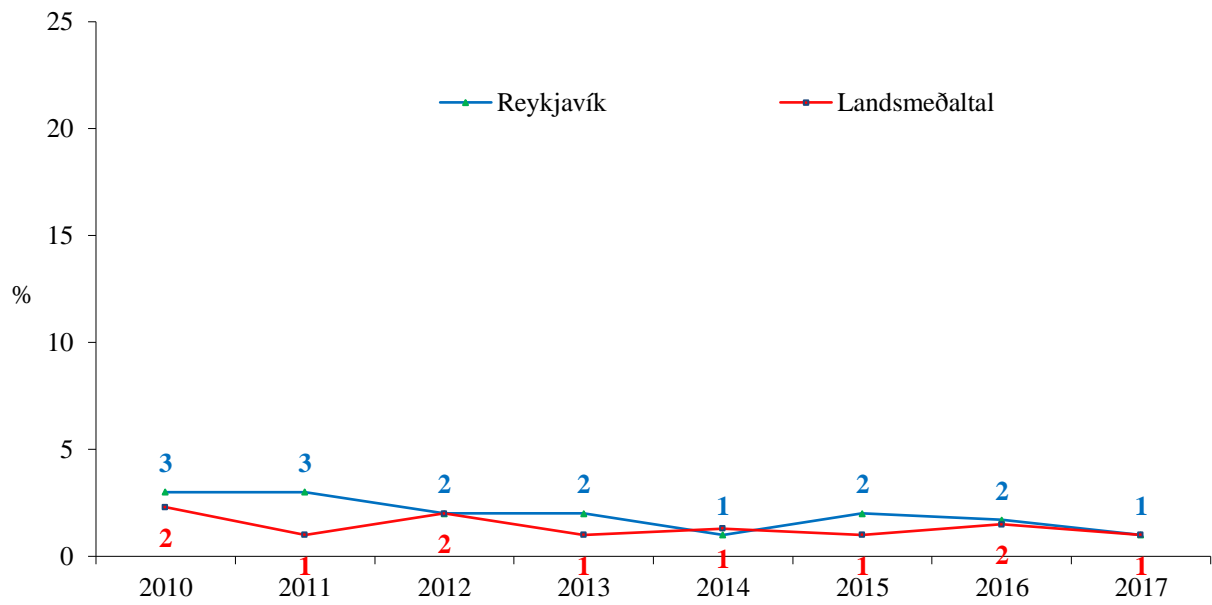
Marijúananeysla

Mynd 19. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.

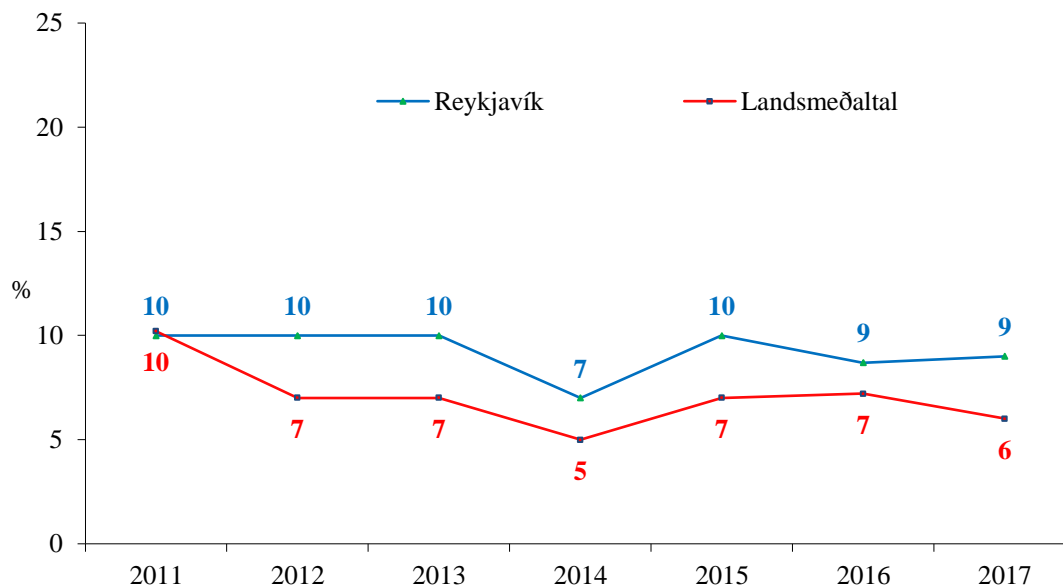

Mynd 20. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 til 2017.

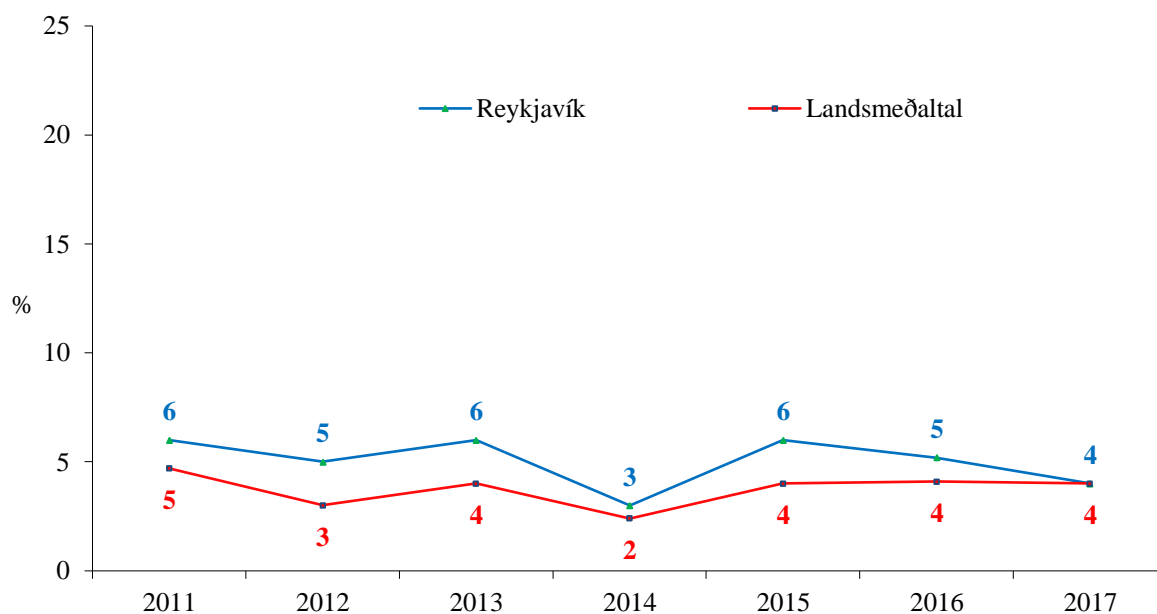

Mynd 21. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marjúána einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 til 2017.

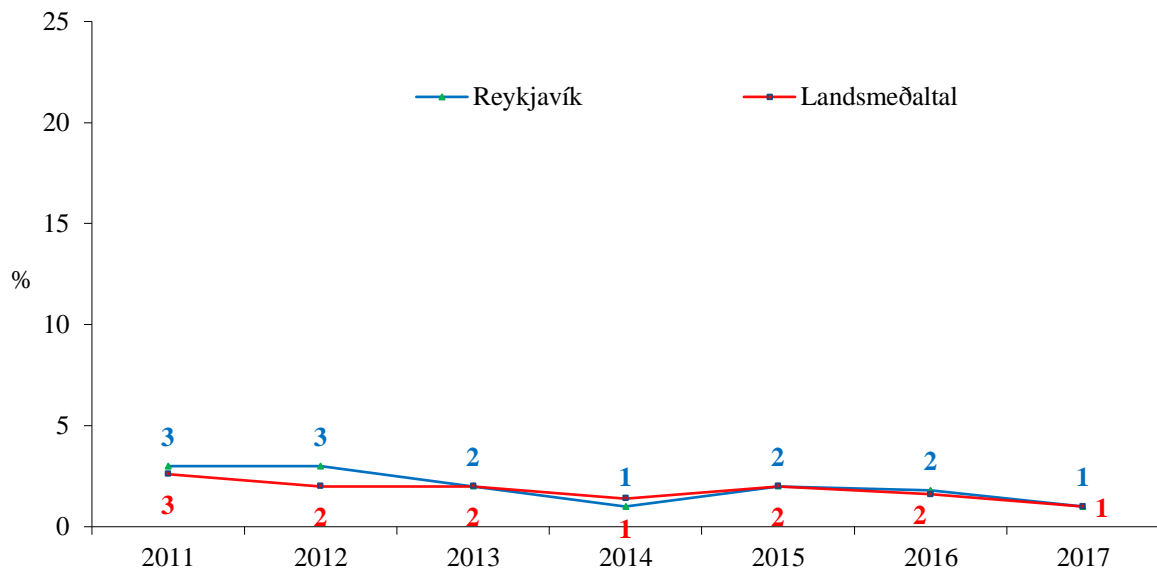
Kannabisneysla (hass- eða marijúana)

Mynd 22. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2011 til 2017.

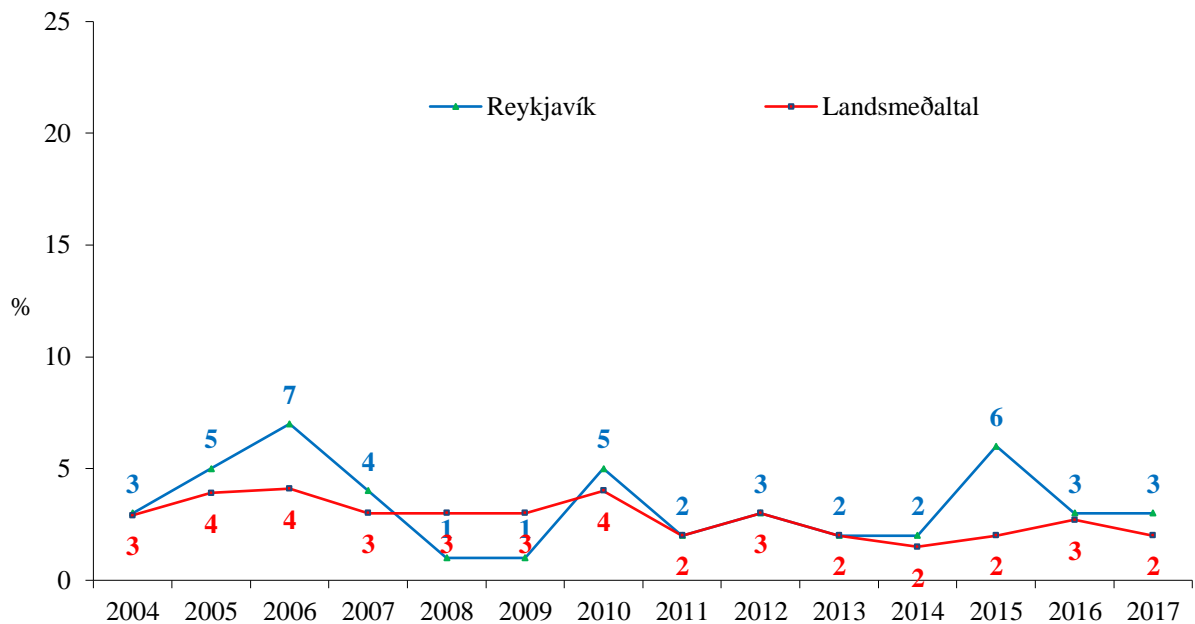
Mynd 23. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað kannabis (hass EÐA marijúana) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2011 til 2017.

Mynd 24. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað kannabis (hass EFTA maríjúana) einu sinni eða oftar um ævina, árin 2011 til 2017.

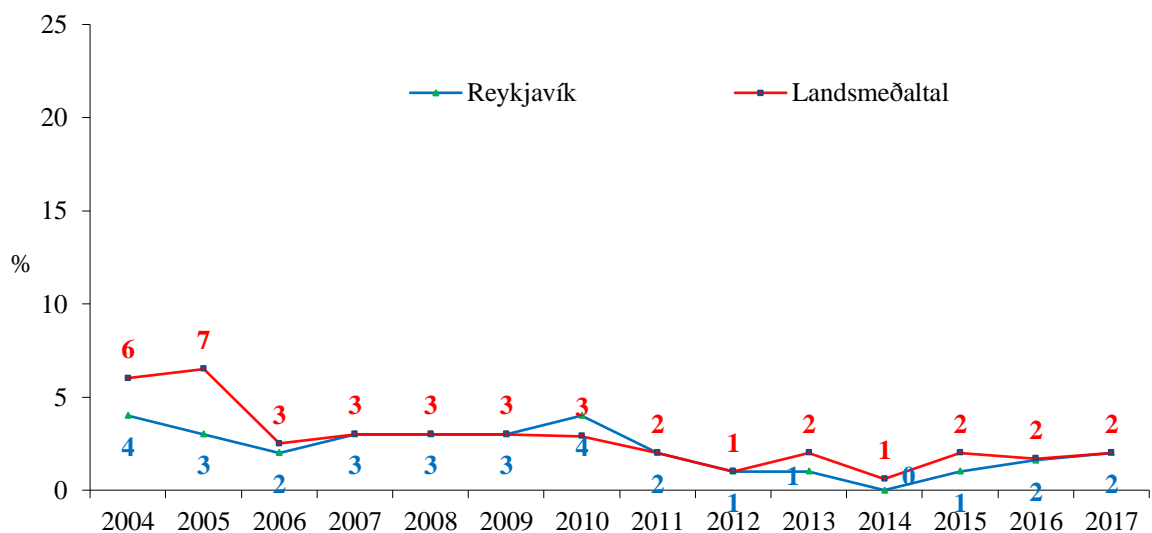
Neysla annarra ólöglegra vímuefna

Amfetamín

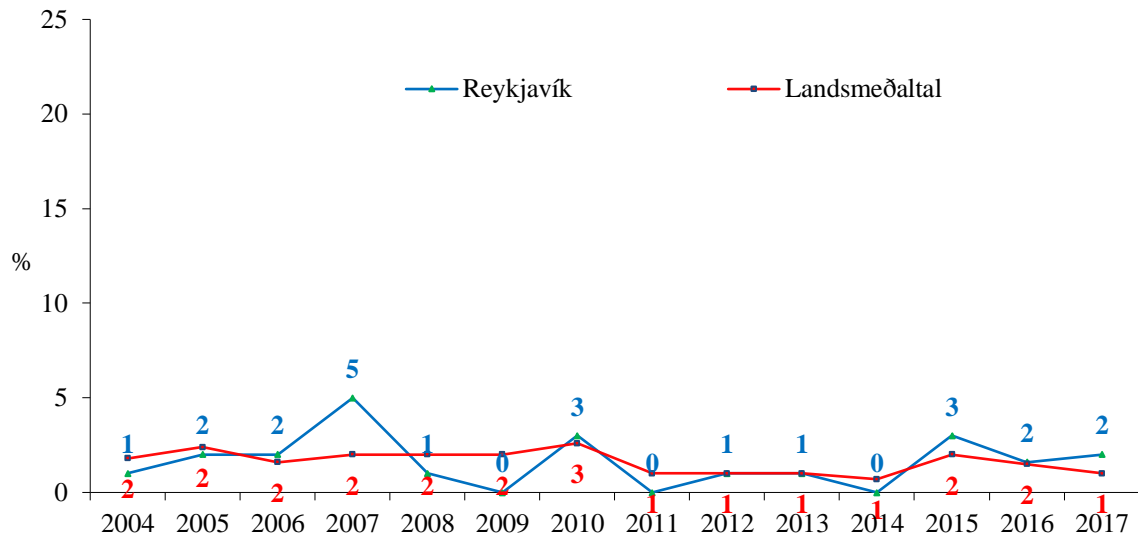

Mynd 25. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oftari um ævina, árin 2004 – 2017.

Sniff

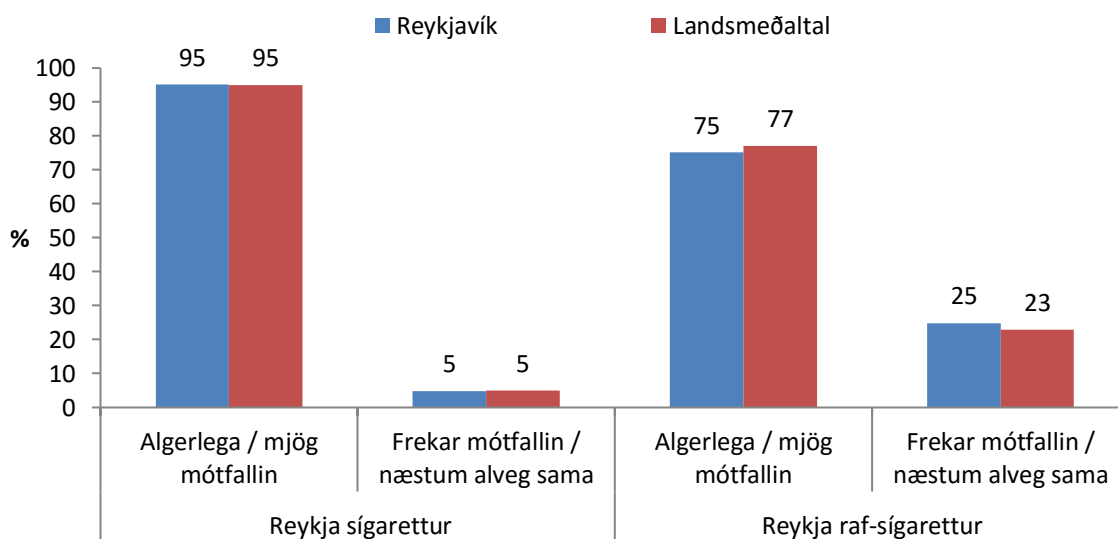

Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oftari um ævina, árin 2004 – 2017.

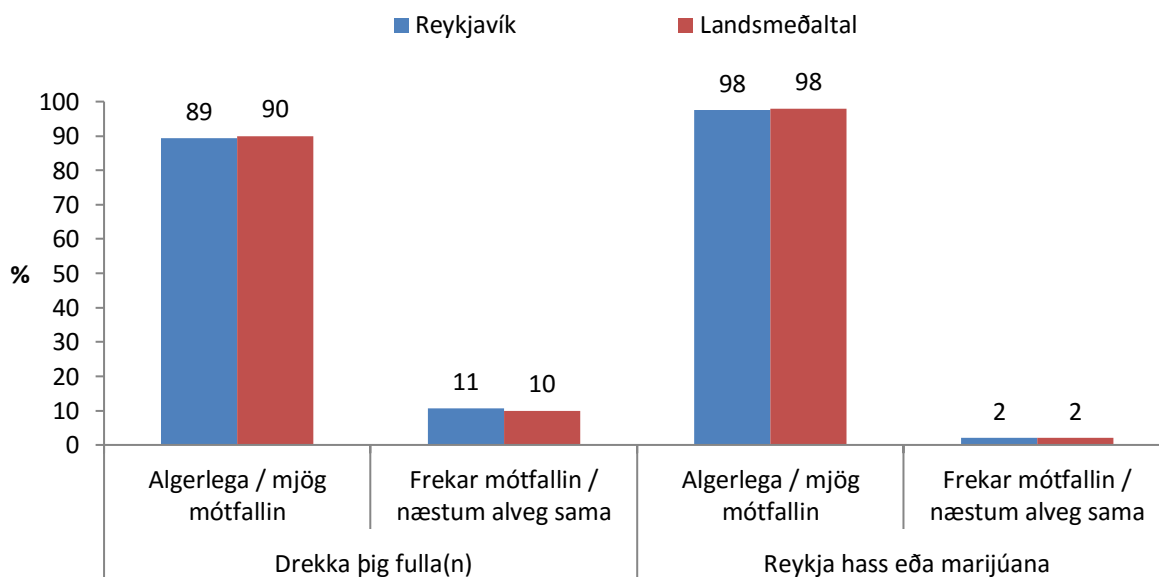
E tafla

Mynd 27. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað E-töflu einu sinni eða oftar um ævina, árin 2004 – 2017.

Viðhorf foreldra nemenda í 10. bekk til neyslu

Mynd 28. Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Reykja sígarettur; Reykja raf-sígarettur. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.

Mynd 29. Hver heldurðu að viðbrögð foreldra þinna yrðu ef þú gerðir eftirfarandi: Drekka þig fulla(n); Reykja hass; Reykja marjúána. Hlutfall nemenda í 10. bekk, árið 2017.